

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Orthodox-protestantse scholen moeten homoseksuele docenten accepteren [2]

Nee, daarmee help je het bijzonder onderwijs om zeep

door *Bas Hengstmengel*

De auteur is ondernemer en gastdocent en -onderzoeker aan de faculteiten Wijsbegeerte en Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij doceert onder meer 'Recht en religie'.

In Nederland kennen we het unieke stelsel van het bijzonder onderwijs. Het (confessionele) bijzonder onderwijs is bijzonder omdat het op basis van een specifieke levensbeschouwing is georganiseerd en zich op daarvoor wezenlijke punten mag onderscheiden, ook tegen meerderheidsopvattingen in. Daarbij geldt: de school is niet van de staat, maar van de ouders. Ouders hebben de vrijheid voor hun kinderen een school te kiezen die uitdraagt wat zij het meest wezenlijk achten voor opvoeding en scholing. De overheid heeft daarbij de externe toets van deugdelijkheidseisen (christelijke scholen scoren doorgaans heel goed). Tot de vrijheid van het bijzonder onderwijs behoort logischerwijze ook de vrijheid om, binnen de grenzen van deugdelijkheid, zelf te bepalen wat van belang is voor de levensbeschouwing, anders zou het bijzondere karakter een illusie zijn.

Omdat opvattingen over seksualiteit en relatievormen veelal een wezenlijk onderdeel uitmaken van een levensbeschouwing,

kleuren deze opvattingen de identiteit van de school. Uiteraard mag van scholen worden gevraagd dat ze deze identiteit expliciet onder woorden brengen en dat ze consequent optreden, bijvoorbeeld in het personeelsbeleid.

Burgers van Nederland hebben het recht om op godsdienstige gronden van opvatting zijn dat mensen met een homoseksuele geaardheid in seksuele onthouding zouden moeten leven. Wanneer ouders met deze opvatting vervolgens de vrijheid hebben om zich in een school van bijzonder onderwijs te organiseren, zou het ridicuul zijn van hen te vragen een docent in dienst te nemen die een homoseksuele relatie onderhoudt. Een orthodoxe moskee hoeft geen vrouw als imam te kiezen, een vrouwenvereniging hoeft geen man als lid te accepteren, een koor mag iemand weigeren die niet kan zingen en een club van roodharigen mag een brunette weren.

* * *

De keuze voor een docentschap in het bijzonder onderwijs betekent – zoals bij vrijwel iedere beroepskeuze – dat keuzevrijheden op andere vlakken worden ingeperkt. Iemand die in het bijzonder onderwijs gaat werken en tekent voor de grondslag van een school wordt geacht zich bewust te zijn van zijn of haar verantwoordelijkheid in het uit-

dragen van de identiteit van de school. Het gaat daarbij niet om de opvattingen in het diepst van iemands gedachten, maar om wat naar buiten toe blijkt uit spreken en handelen. Zo gaat het niet om de seksuele gerichtheid als zodanig, maar om de levensstijl.

Het onderscheid dat wel wordt gemaakt tussen een privé-levensstijl en het optreden in werkverband is niet doorslaggevend. Er zijn nu eenmaal functies waarin de levensstijl van een persoon onlosmakelijk verbonden is met het functioneren als werknemer of ambtenaar. In het bijzonder onderwijs staat naast kennisoverdracht bij uitstek het overdragen en voorleven van een levensstijl centraal. Dat gaat verder dan de godsdienstles. In het bijzonder onderwijs is de functie

.....
*De antidiscriminatiebepaling
 wordt ten onrechte als
 ‘superartikel’ beschouwd*

van docent zo verweven met de identiteit van de school dat er bijzondere eisen mogen worden gesteld aan zijn woorden en daden, ook buiten het klaslokaal. Hij zal op geloofwaardige wijze de identiteit van de school moeten kunnen uitdragen.

De morele eis dat op respectvolle wijze met personen met een homoseksuele gerichtheid wordt omgegaan, doet niets af aan het recht dat schoolbesturen hebben om vanuit hun grondslag en functie-eisen een homoseksuele relatie af te keuren en daaruit arbeidsrechtelijke consequenties te trekken. Dat kan pijn doen en persoonlijke dilemma's opleveren, maar dat is nu juist kenmerkend voor een grondrechtenbotsing.

Een dergelijke botsing kan met zich brengen dat de werkingssfeer van het ene grondrecht beperkt wordt door die van het andere.

Dit geeft dikwijls aanleiding tot groot ongenoegen bij diegenen die op ideologische gronden nu juist het ene grondrecht belangrijker vinden dan het andere. Zo wordt de antidiscriminatiebepaling van artikel 1 van de Grondwet ten onrechte nogal eens als ‘superartikel’ beschouwd, ten koste van bijvoorbeeld de vrijheden van godsdienst (artikel 6) of onderwijs (artikel 23). Geen enkel grondrecht is echter absoluut; het komt aan op een balans.

Zelfs in een zo progressief-ideologisch geladen wet als de Algemene wet gelijke behandeling (AWGB) wordt hier rekening mee gehouden. Volgens de AWGB mag een instelling van bijzonder onderwijs eisen stellen die, gelet op het doel van de instelling, nodig zijn ‘voor de vervulling van een functie’ of ‘voor de verwezenlijking van haar grondslag’. Ook volgens Europese regelgeving mag een instelling op godsdienstige grondslag van haar medewerkers ‘een houding van goede trouw en loyaliteit aan de grondslag van de organisatie’ verlangen.

De opvatting dat er rechten zijn die door eenieder, altijd, in iedere situatie, tegenover iedereen kunnen worden geclaimd, getuigt van rechtensimplisme. Het recht leeft immers van belangenafweging en balans. Gelijkebehandelingswetgeving kan bijvoorbeeld nooit onverkort in iedere situatie gelden. Het gaat steeds om een afweging van legitimiteit, subsidiariteit en proportionaliteit. Het is dan ook niet onredelijk of in strijd met de wet dat een school van bijzonder onderwijs een docent weert die een homoseksuele relatie onderhoudt.

Een christendemocraat die scholen van bijzonder onderwijs feitelijk wil dwingen hun eigen karakter op te geven, helpt daarmee het bijzonder onderwijs om zeep. Zo iemand is, als christendemocraat, geen knip voor de neus waard. Wees liberaal, geef het bijzonder onderwijs de vrijheid!